

Dylan zingen én tekenen

Tekenaar Theo van den Boogaard zingt songs van Dylan. Songs die hij in *Bob Dylan Illustrated* van beelden voorzag.

door Willem Jongeneelen

In 1964 verscheen het eerste boek van de dan 16-jarige tekenaar Theo van den Boogaard. Een jaar later tekende hij voor het popmagazine *Hitweek*, later omgedoopt tot *Aloha*. De relatie met popmuziek was er al vroeg. „Ik ken Dylan sinds mijn 15e. Er was ook al wel muziek van The Beatles en The Rolling Stones, maar hun teksten gingen toch meer van ‘She Loves You (Yeah Yeah Yeah)’.

Dylan kwam met intelligente teksten die metrisch ook nog eens fantastisch lopen. Met steeds nieuwe zinnen. Daar kreeg ik al snel beelden bij. Veel interessanter.” Theo van den Boogaard speelde in zijn jeugd mondharmonica. Schoorvoetend ging hij ook zingen. „Rond mijn 16e was ik bluesgericht. Ook Dylan was bluesminded, al gaf hij er een eigen nieuwe draai aan. Ik hoorde dat toetsenist en Jacob Klaasse, die net als ik in Castricum woonde, blues speelde en klopte in die tijd vaak bij hem aan. We speelden wekelijks samen.” Klaasse werd beroepsmuzikant, terwijl Van den Boogaard na zijn gymnasium-A naar Amsterdam vertrok voor een carrière als strip-tekenaar. Dankzij de strips *Witje en Gert* (vanaf 1967 in *Hitweek*) en *Ans en Hans* (vanaf 1969 in *Aloha* en *Chick*) wordt Van den Boogaard als een van de grondleggers van de underground strip in Nederland beschouwd.

Ans en Hans werden geroemd tot in Amerika, maar in Duitsland verboden. Frankrijk had er ook moeite mee, daar duurde het tot 1980 voor zijn vrijgevochten werk werd geaccepteerd. Net als in Nederland werd hij in Frankrijk en Spanje vermaard dankzij de samen met Wim T. Schippers opgezette reeks strips van Sjeff van Oekel. Voor Vrij Nederland, HP/De Tijd, OOR, NRC en vele andere opdrachtgevers maakte hij illustraties en cartoons. In 1989 won hij de Nederlandse Stripschapprij voor zijn oeuvre tot dan toe.

Van den Boogaard: „Hé, I’m not dead yet! Ik wil nog zoveel. Sinds mijn 24e schrijf ik ook eigen songs. Daar liggen storyboards voor klaar om tekenfilms van te maken. Een gigawerk. Maar ik bezit de drive om nog veel houtsnijdende dingen te maken.” Het idee voor het boek *Bob Dylan Illustrat-*

■ Theo van den Boogaard: ‘Als tekenaar ben ik wel eens jaloers op muzikanten’. foto Doriann Kransberg

ted ontstond vanuit de songs van Dylan die Van den Boogaard nog altijd zingt.

„Ik word geplaagd door beelden als ik zijn muziek hoor. Al heel lang, maar niet bij elk nummer. Sinds 1997 neem ik zanglessen. Klassieke nummers vooral, om die stem te scholen. Pas in 2010 durfde ik daar met de liedjes van Dylan aan te komen, die ik al wel steeds bij de afwas zong. Mijn zangleeraar Jan Willem Westerhuis moedigde me aan ermee naar buiten te treden. Een paar weken geleden zijn de opnamen van een eerste cd afgerond. In een studio in Limmen nam ik met de professionele muzikanten Jakob Klaasse (toetsen), zijn broer Léon Klaasse (drums), Bart de Ruiter (bas), Marcel de Groot (gitaar) en Jac Bico (gitaar) dat album op. Ik heb al vaak opgetreden. Dat groeit hopelijk uit tot een tournee. De optredens zijn speciaal, want achter de muzikanten worden op een scherm de beelden van de zinnen die ik zing vertoond.”

In 1965 maakte Bob Dylan een filmpje bij de song *Subterranean Homesick Blues*, met voor elk gezongen woord een ander vel papier. Het bleek later onbedoeld de eerste

videoclip. Van den Boogaard maakte een illustratie bij elke zin van een song van Dylan. Hij geeft op die manier zijn eigen interpretatie.

„Ik weet het. Het zal een eeuwige discussie blijven hoe Dylan te interpreteren. Daar trek ik me niets van aan. Ik doe wat in me opkomt. Ik schep er behagen in om vrij te kunnen switchen, zowel qua stijl als van gedachte. Soms is het puur een plaatje bij het praatje, in letterlijke zin, soms vind ik het prettig er een eigen associatie tegenaan te gooien. Die moet natuurlijk wel in de lijn van de song blijven. Ik wilde bewust veel stijlen. Ik heb aquarellen gemaakt waar de figuren niet vast omlind zijn, maar ook stripachtige tekeningen en combinaties van die technieken. Het eerste nummer van Dylan dat ik in beelden omzette was *Winterlude*, van het album *New Morning* uit 1970. Daarin heb ik meteen al de sluisen opengegooid. Juist vanwege die klare lijn (een pennenlijn markeert de vormen en mensen) in veel van mijn andere werk, wilde ik het eens helemaal anders doen. Ook Dylan neemt vrijheid, met ver-

schillende interpretaties binnen zijn muziek. Dat maakt de zaak doorleefd, al deed hij dat waarschijnlijk ook om het geheel voor zichzelf prettig te houden. Bij mij is dat niet anders.”

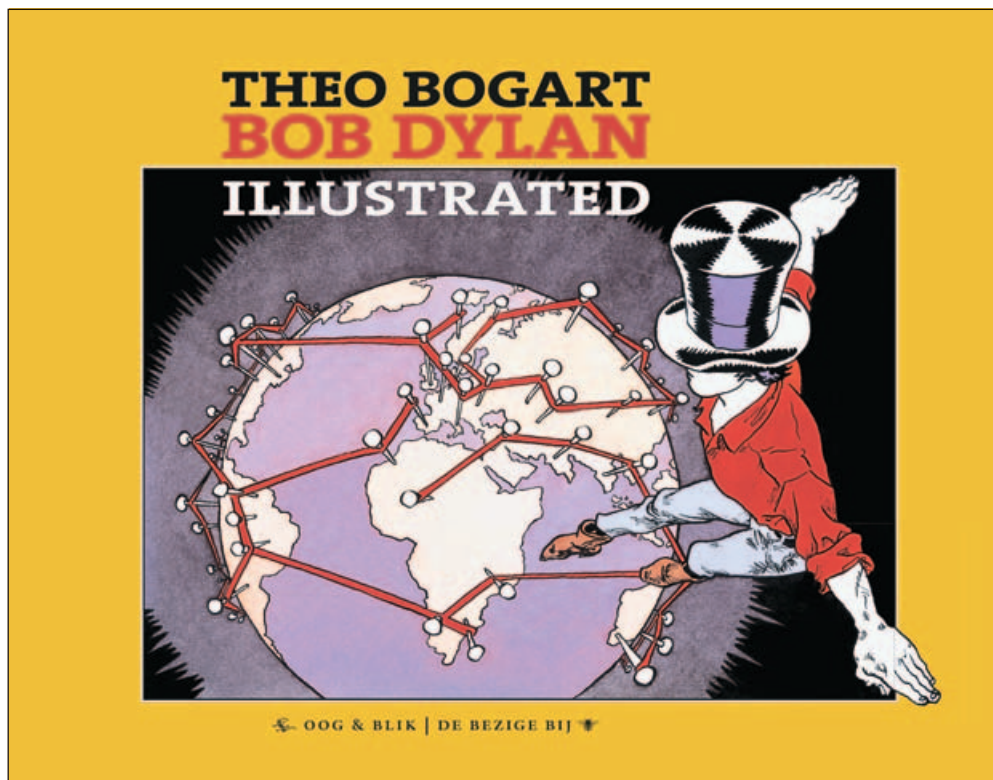
Er zit volgens de tekenaar niet een rode draad tussen de zes door hem uitgekozen songs van Dylan die hij in het boek verbeeldt. Die nummers variëren in tijd van *When The Ship Comes In*, afkomstig van *The Times They Are A-Changin’* uit 1964, tot *Moonlight* van *Love And Theft* uit 2001.

„Ik heb meer songs van Dylan op mijn repertoire maar bij deze riep het ene beeld het andere op. Iedereen denkt vaak dat de songs altijd vanuit het standpunt van Dylan zelf gezongen worden, maar dat hoeft natuurlijk niet. In *I’ll Be Your Baby Tonight*, van John Wesley Harding uit 1967, verbeeld ik me soms alsof dat het standpunt is van een jonge studente, die haar vriendje in haar kamertje ontvangt, maar ook dat van een succesvolle zakenvrouw van middelbare leeftijd die doodmoe van haar werk thuis komt bij haar man. Bovendien geef ik vanuit die man mijn kijk op de song. Ik kan me die vrijheid toe-eigenen”, zegt Van den Boogaard.

„In het boek staan de beelden naast elkaar. Ik merk tijdens het vertonen van de beelden bij optredens dat er regelmatig een verrassingselement bij komt kijken. Het publiek reageert daarop. Dat vind ik leuk. Ik ben als tekenaar wel eens jaloers op muzikanten. Muziek speelt zich af in de tijd. In strips zie je op een pagina al waar het naar toe gaat. Dat element van tijd is er wel bij de vertoningen van mijn beelden op muziek. Dat maakt die optredens tot een soort totaaltheater. De songs zijn in het Engels. Hoe snel kom je als luisteraar in die teksten van Dylan? Ik wil dat mensen een entree krijgen in het verhaal. Ik wilde hiermee op het festival Crossing Border optreden. De organisatie denkt daar helaas anders over. Ik zal zorgen dat ze daar spijt van krijgt. Als er iets borders crosst dan is dit het wel!”

“ Ik word geplaagd door beelden als ik muziek van Bob Dylan hoor

Theo van den Boogaard

Bob Dylan Illustrated van (voor de gelegenheid) Theo Bogart verscheen op 3 oktober bij Uitgeverij Oog & Blik | De Bezige Bij (ISBN 978 90 5492 422 7). Info: www.theovandenboogaard.nl